

ዳኞች፡- ሓገሥ ወልደ

ተሻገር ገ/ስላሴ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- እነ አቶ ሰናይ ልዑልሰገድ(ሁለት ሰዎች) - ጠበቃ መኮንን ሰሙ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- እነ ወ/ሮ ትእግስት ኃይሌ - ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የውርስ ይጣራልኝ ጥያቄን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። ክርክሩ ሲጀመር አመልካች የነበሩት የአሁኑ አመልካቾች ሲሆኑ የአቤቱታቸው ይዘትም ባጭሩ፡- ወላጅ አባት የሆኑት አቶ ልዑል ሰገድ መዘምር ከዚህ አለም በሞት መለየታቸውንና የሚቸኑ ንብረት የአሁኑ ተጠሪዎች ይዘው እንደሚገኙ ገልፀው ተጠሪዎች ተጠርተው ቀርበው የውርስ አጣሪ እንዲሾምና ውርሱ ተጣርቶ ሲቀርብ አስፈላጊው ውሳኔ እንዲሰጣቸው ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው የቀረበለት ፍርድ ቤትም የአመልካቾችን አቤቱታ መርምሮ ውርስ አጣሪ የመሾም ሥልጣን የአዲስ አበባ ከተማ ፍርድ ቤቶች ስልጣን ነው በማለት መዝገቡን በትእዛዝ ዘግቶታል። ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤትም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ የስር ፍርድ ቤትን ትእዛዝ አጽንቶታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአመልካቾች ጠበቃ የካቲት 04 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ አራት ገጽ የሰበር አቤቱታ በበታች ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዘረው አቅርቦታል። አቤቱታው ተመርምሮም የውርስ ማጣራት ጉዳይ በአዲስ አበባ ከተማ ፍርድ ቤቶች የዳኝነት ሥረ ነገር ሥልጣን ነው ተብሎ መወሰኑ ይህ ሰበር ችሎት በመ/ቁጥር 35657 ከሰጠው የሕግ ትርጉም አኳያ ተገቢ መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ ተደርጓል። በዚህም መሰረት ለተጠሪዎች ጥሪ ተደርጎላቸው ቀርበው ሚያዝያ 22 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ መልሳቸውን ሰጥተዋል። በመልሳቸው ላይም የሰበር ችሎቱ በመ/ቁጥር 35657 የሰጠው ትርጉም በመ/ቁጥር 36205 የተለወጠና መለወጡም ባግባቡ መሆኑን ገልጸው የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ እንዲፀና ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው።

የጉዳይ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳይ ለሰበር ችሎት ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ይህ ችሎት አዋጅ ቁጥር 361/95 አንቀጽ 41 እና ስለውርስ አጣሪ በ1952 ዓ.ም በወጣው በፍትሐብሔር ሕጉ ውስጥ የተካተቱትን ድንጋጌዎችን በመመርመር ውርስ አጣሪን የመሾም ሥልጣን የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ መሆኑን በመግለጽ በአዋጅ ቁጥር 454/97 አንቀጽ 2/4/ መሰረት በየትኛውም እርዕስ የሚገኘውን ፍርድ ቤት የሚያስገድድ የሕግ ትርጉም በሰ/መ/ቁ. 35657 ጥቅምት 13 ቀን 2001 ዓ.ም፣ በሰ/መ/ቁ. 42015 ኅዳር 29 ቀን 2002 ዓ.ም፣ በሰ/መ/ቁ. 51329 ግንቦት 10 ቀን 2002 ዓ.ም እና በሌሎች በርካታ መዛግብት ሰጥቷል። ይህንኑ የሕግ ትርጉም አለመለወጡንም ይህ ችሎት በሰ/መ/ቁ. 51329 ግንቦት 10 ቀን 2002 ዓ.ም በሰጠው ውሳኔ በግልጽ አረጋግጧል፤ በአዋጅ ቁጥር 454/97 አንቀጽ 2/4/ ስር የተመለከተው ድንጋጌ ችሎቱ በሌላ ጊዜ በተመሳሳይ ጭብጥ የተለየ ትርጉም ሊሰጥ እንደሚችል የደነገገ ቢሆንም በዚህ አግባብ ቀድሞ የተሰጠው አስገዳጅ የሕግ ትርጉም በሰ/መ/ቁ. 36205 አልተለወጠም። በተያዘው ጉዳይም የስር ፍርድ ቤቶች ይህ ሰበር ችሎት ከላይ በተጠቀሱት መዛግብት የሰጠው አስገዳጅ ውሳኔ በሕጉ አግባብ ባልተለወጠበት ሁኔታ ጉዳዩን የማየት የስረ ነገር ዳኝነት ሥልጣን ያላቸው የአዲስ አበባ ከተማ ፍርድ ቤቶች ናቸው በማለት የአመልካቾችን አቤቱታ ሳይቀበሉ መቅረታቸው ተገቢ ሁኖ አልተገኘም። ማንኛውም ፍርድ ቤት አንድ ጉዳይ ሲቀርብለት ጉዳዩን የማየት ሕጋዊ ስልጣን ያለው መሆኑን በቅድሚያ ሊያረጋግጥ ይገባል። ስልጣኑ የሆነውን ጉዳይ ደግሞ ከሕጉ አግባብ ውጪ በሆነ ምክንያት አልተመለከትም ሊል አይችልም። በመሆኑም የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በአዋጅ ቁጥር 361/95 አንቀጽ 41/ለ/ሸ/ እና አዋጅ ቁጥር 408/96 መሰረት የወራሽነት የምስክር ወረቀት ከመስጠት በስተቀር ውርስ እንዲጣራ አጣሪውን የመሾም የስረ ነገር ሥልጣን የሌለው ስለመሆኑ ተገልጿል። በዚህ ሰበር ችሎት የተሰጠው የሕግ ትርጉም በአዋጅ ቁጥር 454/97 አንቀጽ 2/4/ መሰረት ባልተለወጠበት ሁኔታ የከተማው ፍርድ ቤት ውርስ አጣሪ የመሾም ሥልጣን አለው ተብሎ በበታች ፍርድ ቤቶች መወሰኑ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሁኖ አግኝተናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. በ21/11/2001 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ እንደዚሁም የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 83998 ታህሳስ 28 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ በድምጽ ብልጫ ተሸሯል።
2. የውርስ አጣሪ የመሾም የስረ ነገር ዳኝነት ሥልጣን የፌዴራል ፍርድ ቤቶች ነው ብለናል።
3. የውርስ ይጣራልኝ አቤቱታ የሚቀርበውና ውርስ አጣሪውንም መሾም በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት የሥረ-ነገር ሥልጣን ሥር ስለሚወድቅ የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ጉዳዩን ተቀብሎ እንዲመለከት በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 341 መሰረት ተመልሶለታል።
4. ግራ ቀኝ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ።
መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአራት ዳኞች ፊርማ አለበት

የልዩነት ሐሳብ

እኔ በአምስተኛው ተራ ቁጥር ስሜ የተጠቀሰው ዳኛ አብላጫው ድምጽ በሰጠው የሕግ ትርጉምና ውሳኔ የማልሰማማ በመሆኑ የምለይበትን ሐሳብ እንደሚከተለው አሰፍራለሁ።

በእኔ እምነት የአዲስ አበባ አስተዳደር ፍርድ ቤቶች ውርስ አጣሪ የመሾም ሥልጣን አላቸው። የተሻሻለው የአዲስ አበባ ቻርተር አዋጅ ቁጥር 361/1995 አንቀጽ 41 ንኡስ አንቀጽ 1/ሸ/ ለአዲስ አበባ አስተዳደር ፍርድ ቤቶች የወራሽነት የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ አቤቱታን በመመርመር ውሳኔ የመስጠት ስልጣን እንዳላቸው ይደነግጋል። የወራሽነት የምስክር ወረቀት ወራሽ የሆነው ሰው የሟች የኑዛዜ ወይም የሕግ ወራሽ መሆኑንና ከውርስ የሚደርሰውን ድርሻ የሚይዝ እንደሆነ በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 996 ተመልክቷል። ይህንን ለማወቅ የግዴታ የውርስ አጣሪ መሾምና በሟች መሞት ምክንያት የማይቋረጡ መብትና ግዴታዎቹን ማወቅ አስፈላጊ ነው። ሕግ አውጭ ለአዲስ አበባ አስተዳደር ፍርድ ቤቶች የወራሽነት የምስክር ወረቀት እንዲሰጡ ሥልጣን ሲሰጥ ለወራሽነት የምስክር ወረቀት ለመስጠት አስፈላጊ የሆኑ ተግባራትን ሁሉ የመፈፀም ሥልጣን እንዲሰጣቸው ተደርጎ ሊወሰድ የሚገባው ነው ስለሆነም በዚህና ከዚህ በፊት በሰበር መዝገብ ቁጥር 35654 በገለጽኳቸው ምክንያቶች አብላጫው ድምጽ ከሰጠው የሕግ ትርጉምና ውሳኔ ተለይቻለሁ።

የማይነበብ የአንድ ዳኛ ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ